

30. Smirnov N.K. Zdorov'esberegajushhie obrazovatel'nye tehnologii i psihologija zdorov'ja v shkole / N.K. Smirnov. – М. : ARKTI, 2005. – 320 s.
32. Tymofiyeva M.P. Psykholohiya zdorov'ya : navchal'nyy posibnyk / M.P. Tymofiyeva, O.V. Dvizhona. – Chernivtsi : Knyhy –XXI, 2009. – 296 s.
33. Huhlaeva O.V. Osnovy psihologicheskogo konsul'tirovaniya i psihologicheskoy korrektsii : uchebnoe posobie dlja studentov vyssh. ped. ucheb. zavedenij / O.V. Huhlaeva. – М. : Akademija, 2001. – 208 s.

Karamushka, L.M., Shevchenko, A.M. Psychological conditions of educational organization managers' psychological well-being promotion training. The authors present their regional level research and experimental work program "Promotion of educational organization managers' psychological well-being". The authors highlight the objectives, hypothesis, methods, instruments, normative base, terms, stages and main forms of the program.

The research is believed to have theoretical and practical significance because it substantiates the main theoretical and methodological approaches to the study of educational organization managers' psychological well-being, develops a psychological well-being model and a psychodiagnostic map of educational organization managers' psychological well-being indicators, empirically study the levels of educational organization managers' psychological well-being, determines the educational organization managers' typology in accordance with the vectors of psychological well-being promotion (strategic, prosocial, creative, spiritual, intellectual, family, humanistic and individual vectors), reveals the relationship between the levels of educational organization managers' psychological well-being and meso-level and micro level factors.

Keywords: regional level research and experimental work program; educational organization managers; psychological well-being; educational organization managers' psychological well-being promotion training.

Відомості про авторів

Карамушка Людмила Миколаївна, заступник директора Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України з науково-організаційної роботи та міжнародних наукових зв'язків, член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор, м. Київ, Україна.

Karamushka, Liudmyla Mykolaivna, corresponding member, NAES of Ukraine, Dr., Prof., Head, laboratory of organizational and social psychology, G.S.Kostiuk Institute of psychology of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

E-mail: lkarama01@gmail.com

Шевченко Антоніна Михайлівна, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти», кандидат психологічних наук, м. Біла Церква, Україна.

Shevchenko Antonina Mykhaylivna, PhD, senior lecturer of the Department of Pedagogy, Psychology and Management of Education of the Communal Higher Educational Institution of the Kyiv Regional Council "Academy of Continuing Education", Bila Tserkva, Ukraine.

E-mail: t131103@ukr.net

УДК 005.32

Клочко А.О.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТИЛЮ УПРАВЛІННЯ В КЕРІВНИКІВ ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Клочко А.О. Теоретичні аспекти дослідження стилю управління в керівників освітніх організацій. У статті проведено аналіз наукових підходів до визначення стилю управління керівників освітніх організацій. Теоретично обґрунтовано співвідношення понять «стиль управління» і «стиль керівництва» із розглянутих вихідних положень про співвідношення управління та керівництва. Представлено наукові дослідження щодо виявлення психологічних особливостей стилів управління керівників освітніх організацій у сучасних умовах трансформацій. Складено психологічну характеристику авторитарного, демократичного та ліберального стилів управління.

Ключові слова: освітня організація, стиль, керівництво, управління, стиль керівництва, стиль управління.

Клочко А.О. Теоретические аспекты исследования стиля управления у руководителей образовательных организаций. В статье проведен анализ научных подходов к определению стиля управления руководителей образовательных организаций. Теоретически обосновано соотношение понятий «стиль управления» и «стиль руководства» из рассмотренных исходных положений о соотношении управления и руководства. Представлены научные исследования относительно выявления психологических особенностей стилей управления руководителей образовательных организаций в современных условиях трансформаций. Составлена психологическая характеристика авторитарного, демократического и либерального стилей управления.

Ключевые слова: образовательная организация, стиль, руководство, управление, стиль руководства, стиль управления.

Постановка проблеми. В епоху реформування освіти розвиток освітньої організації неможливий без ефективної управлінської діяльності, тому значення керівництва в освітніх організаціях є актуальним

питанням сьогодення. Керівник повинен вміти створювати сприятливий соціально-психологічний клімат у колективі, зацікавлювати роботою працівників, застосувати певні мотиваційні та управлінські методи, виявляти свої лідерські здібності, вміння спілкуватися та вирішувати конфліктні ситуації. Отже, в сучасних умовах розвитку освіти особливого значення набуває розуміння стилю управління як складової частини й характеристики управлінської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення стилю управління здійснюється вже понад півстоліття, і до сьогодні дослідники накопичили чималий матеріал щодо цієї проблеми.

Стилі керівництва неодноразово ставали предметом досліджень вітчизняних та зарубіжних учених: М. Альберт, М. Мескон, Ф. Хедоурі [13], Б. Андрушків [1], К. Боумен [2], О. Виханський [3], П. Друкер [5], О. Кузьмін [9], К. Левін [20], М. Туленков [16] та ін.

Психологічний аспект, зокрема, фактори, які впливають на стиль, що обирає керівник для реалізації управлінської діяльності, описували у своїх працях А. Журавльов [6], Л. Карамушка [7], В. Лозниця [12], Р. Шакуров [17], Г. Шредер [19] та ін.

Ми вважаємо актуальним пошук нових підходів до сучасного розуміння стилів управління в освітніх організаціях.

Саме тому **метою дослідження** є теоретичний аналіз наукових підходів до визначення стилю управління керівників освітніх організацій та їхніх психологічних особливостей.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Кожен керівник освітньої організації у процесі управлінської діяльності виконує свої обов'язки у властивому тільки йому стилі.

Поняття «стиль» походить від лат. *stilus*, тут – знаряддя для письма у давнину, і визначається як відносно стійка сукупність характерних і повторювальних рис людини, які виявляються в її мисленні, поведінці, спілкуванні [14, с. 328], тобто це сукупність індивідуальних засобів і методів, що використовує керівник у своїй діяльності.

Звернемося до визначень стилю керівництва, яких на сьогодні існує багато. Розглянемо деякі з них. На думку Н.Л. Коломінського [10, с. 148], *стиль керівництва установою освіти* – це система методів, прийомів, засобів, які переважають в управлінській діяльності керівника, а також особливості їхнього застосування, обумовлені особистістю керівника. В.А. Співак [15, с. 188] дає своє розуміння стилю: *стиль керівництва* – це сталі особливості реалізації керівником владо-розпорядчих функцій, які відображають сприйняття ним підлеглих та рівень його особистої культури. Як своєрідний стереотип розумових проявів і реальних вчинків, що притаманні даній особистості, пояснює *стиль роботи керівника* В.М. Шепель [18, с. 143]. Стиль роботи керівника є наочним проявом тих принципів, форм і методів реалізації управлінських завдань, завдяки яким наочно демонструються його особистісно-ділові якості та антропологічна підготовленість. Л.М. Кравченко [11, с. 24] розуміє *стиль роботи менеджера освіти* як гнучку поведінку керівника щодо співробітників та учнів, що базується на самоорганізації та самоуправлінні і є орієнтовною на досягнення цілей навчально-виховного закладу та організації загалом.

Здійснений аналіз дає змогу дійти висновку, що стиль керівництва менеджера освітньої організації – це система особистих засобів і способів його управлінської діяльності з метою досягнення поставлених цілей закладу та організації в цілому.

Стиль керівництва – важливий психологічний феномен. У процесі управлінської діяльності керівник освітньої організації виконує важливі адаптаційні функції, зокрема, сприяє подоланню суперечностей між особливостями керівника та вимогами діяльності, яку він здійснює та впливає на успішну взаємодію з оточенням.

У сучасній психологічній літературі виділяють різні стилі керівництва, які класифікуються за найрізноманітнішими критеріями. Досить чітко відстежуються два підходи до розуміння сутності керівництва. Прихильники першого підходу поняття «керівництво» здебільшого використовують як синонім поняття «управління» [4, с. 360–369]. Прихильники другого підходу розглядають керівництво як один із центральних, «командних», найбільш «психологічних» елементів управління [13, с. 24–36]. Такий підхід є підґрунтям для розуміння керівництва як процесу налагодження міжособистісних стосунків з підлеглими, особистісного впливу на них з метою досягнення управлінських цілей. Отже, поняття «керівництво» у цьому випадку за своїм змістом є вужчим від поняття «управління».

На думку Л.М. Карамушки, поняття «стиль керівництва» і «стиль управління» не є синонімічними [8]. Стиль управлінської діяльності виявляється при розв'язанні як організаційно-управлінських, так і психологічних ситуацій, а стиль керівництва – тільки при вирішенні власне психологічних ситуацій, причому лише певного типу, пов'язаних зі здійсненням впливу на людей, з налагодженням міжособистісних стосунків.

Аналізуючи зміст поняття «стиль керівництва», необхідно підкреслити, що це поняття є вужчим, ніж поняття «стиль управлінської діяльності», що випливає з розглянутого вихідного положення про співвідношення управління та керівництва. Стиль управлінської діяльності відображає найхарактернішу для керівника систему методів, прийомів, способів здійснення управлінської діяльності в цілому (забезпечення планування, організації та контролю; прийняття управлінських рішень; здійснення комунікації; врахування мотивації). І в цьому зв'язку виділяють різні стилі управління, які можуть бути

класифіковані за різноманітними критеріями. Тому в контексті нашого дослідження ми будемо оперувати поняттям «стиль управління».

Стиль управління – явище суто індивідуальне, тому що він визначається специфічними характеристиками конкретної особистості, відображає особливості роботи з людьми та технологію прийняття рішень саме цією особистістю. Таким чином, стиль управління регламентується особистими рисами керівника, менеджера. У процесі трудової діяльності формується виключно індивідуальний тип керівника, дії якого повторити в деталях практично неможливо.

Визначення літературних джерел дало змогу уточнити сутність поняття «стиль управління». Стиль управління – це стиль поведінки керівника щодо своїх підлеглих, який змінюється залежно від ситуації, охоплює суб'єктивно-психологічні характеристики керівника і є спрямованим на досягнення поставлених завдань.

Стиль управління як соціально-психологічний феномен має певну структуру, що складається з відповідних компонентів. Так, Л. Карамушкою [8] виокремлено шість структурних елементів стилю управління: 1). Рівень значущості для керівника творчої співпраці з колективом; 2). Міра орієнтації керівника на налагодження міжособистісних стосунків у колективі, формування колективу; 3). Тип спілкування керівника з підлеглими; 4). Ступінь урахування у процесі управління індивідуально-психологічних особливостей працівників і соціально-психологічних характеристик колективу; 5). Основні методи впливу на працівників; 6). Особливості орієнтації керівника на самого себе.

Зазначена структура знаходить своєрідне вираження в різних стилях управління.

На сьогодні існує значна кількість концепцій стилів управління. Традиційною вважається концепція авторитарного, демократичного та ліберального стилів управління, розроблена К. Левінім, Р. Ліппітом та Р. Уайтом. Складемо психологічну характеристику, притаманну цим стилям управління.

При *авторитарному стилі управління* керівник:

1. Одноосібно приймає рішення.
2. Не надає значення встановленню психологічного контакту з окремими працівниками та колективом у цілому.
3. Спілкується з працівниками на засадах «зверхності».
4. Не звертає уваги на потреби та інтереси окремих працівників, надає безумовну перевагу реалізації мети їхньої спільної діяльності.
5. Користується зазвичай командно-наказовими методами.
6. Агресивно ставиться до критичних зауважень на свою адресу, не бере їх до уваги в процесі організації діяльності.

При *демократичному стилі управління* керівник:

1. Орієнтований на сумісну діяльність, активну взаємодію з колективом у всіх питаннях життєдіяльності колективу; рішення приймаються колегіально.
2. Надає важливого значення встановленню психологічного контакту з кожним працівником і колективом у цілому.
3. Не акцентує увагу на проблемі влади, не дотримується «соціальної дистанції» в спілкуванні, а сприяє становленню розгалуженої мережі комунікацій у колективі.
4. Враховує потреби та інтереси кожного працівника, створює максимальні умови для їхнього задоволення.
5. Застосовує переважно соціально-психологічні методи впливу.
6. Самокритично оцінює свою діяльність, її результати, власні особистісні характеристики, швидко адаптується в умовах соціальних змін, постійно підвищує свій професійний творчий потенціал.

При *ліберальному стилі управління* керівник:

1. Не втручається в роботу працівників, дає їм можливість виконувати свої функціональні обов'язки так, як вони вважають за потрібне; не стимулює активності, ініціативи працівників, але і не вимагає звітності чи відповідальності за доручену справу.
2. Байдужий до налагодження міжособистісних стосунків, формування психологічного клімату в колективі.
3. Не вважає за потрібне спілкуватися з підлеглими і не звертає уваги на такі спроби підлеглих.
4. Не створює умов для реалізації інтересів окремих працівників, байдужий до нововведень.
5. У методах впливу на працівників користується пасивним невтручанням, спостереженням «збоку».
6. Індиферентний до критичних зауважень, оскільки вони для нього нічого не означають.

Отже, кожний стиль управління має специфічні особливості, які виявляються через своєрідні характеристики основних компонентів структури стилю.

Висновки:

1. Дослідження показало, що важливим елементом процесу управління в освітніх організаціях є керівництво – процес налагодження керівником міжособистісних стосунків з підлеглими, особистісного

впливу на них з метою досягнення управлінських цілей. За змістом поняття «керівництво» є вужчим за поняття «управління».

2. Поняття «стиль керівництва» є вужчим, ніж поняття «стиль управління». Останнє відображає найхарактернішу для керівника систему методів, прийомів, способів здійснення управлінської діяльності в цілому (забезпечення планування, організації, контролю тощо), тоді як перше пов'язано лише з реалізацією впливу на працівників (як одного зі складових елементів управління) з метою виконання завдань, що стоять перед освітньою установою.

3. Стиль управління як соціально-психологічний феномен має певну структуру. Структурні елементи стилю знаходять своєрідне виявлення, свій специфічний «рельєф» у таких основних стилях управління, як демократичний, авторитарний та ліберальний.

До перспектив подальшого дослідження належить вивчення інноваційних стилів управління керівників освітніх організацій.

Список використаних джерел

1. Андрушків Б.М. Основи менеджменту / Б.М. Андрушків, О.Є. Кузьмін. – Львів : Світ, 1995. – 296 с.
2. Боумен К. Основи стратегического менеджмента ; пер. с англ. / К. Боумен. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 175 с.
3. Виханский О. Менеджмент : учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – [6-е изд., перераб. и доп.]. – М. : ИНФРА-М, 2015. – 656 с.
4. Генов Ф. Психология управления: Основные проблемы ; пер. с болг. / Ф. Генов. – М. : Прогресс, 1982. – 442 с.
5. Друкер П. Менеджмент / П. Друкер, А. Джозеф. – М. : ИД «Вильямс», 2010. – 704 с.
6. Журавлев А.Л. Стиль и эффективность руководства в производственном коллективе : дисс. ... канд. психол. наук / А.Л. Журавлев. – М. : Изд-во ИПАН СССР, 1976. – 326 с.
7. Карамушка Л.М. Психология управления : навч. посіб. для ВНЗ. – К. : Міленум, 2003. – 421 с.
8. Карамушка Л.М. Психология управления заведениями середньої освіти : монографія / Л.М. Карамушка. – К. : Ніка-центр, 2000. – 332 с.
9. Керівництво організацією : навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Процик. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2008. – 244 с.
10. Коломінський Н. Л. Психология менеджмента в освіті (соціально-психологічний аспект) : монографія / Н. Л. Коломінський. – К. : МАУП, 2000. – 286 с.
11. Кравченко Л.М. Стиль роботи менеджера освіти / Л.М. Кравченко // Педагогіка математики і природознавства: V Всеукраїнські читання, присвячені пам'яті М.В. Остроградського (24–25 вересня 2001 р.) : збірник статей. – Полтава : ПОІППО, 2001. – 72 с.
12. Лозниця В.С. Психология і педагогіка : навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / В.С. Лозниця. – К. : ЕксОб, 2000. – 304 с.
13. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 2004. – 800 с.
14. Професійна освіта : словник : навч. посіб. / [уклад.: С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, О. С. Дубинчук, Н. О. Талалуєва, А. О. Молчанова, Л. Б. Лук'янова ; за ред. Н. Г. Ничкало]. – К. : Вища шк., 2000. – 381 с.
15. Спивак В.А. Корпоративная культура / В.А. Спивак. – СПб. : Питер, 2001. – 362 с.
16. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту : навч. посіб. / М.В. Туленков. – К. : Каравела, 2014. – 304 с.
17. Шакуров Р.Х. Социально-психологические основы управления: руководитель и педагогический коллектив / Р.Х. Шакуров. – М. : Просвещение, 1990. – 208 с.
18. Шепель В.М. Человеческая компетентность менеджера. Управленческая антропология / В.М. Шепель. – М. : Нар. образование, 1999. – 432 с.
19. Шредер Г.А. Руководить сообразно ситуации ; пер. с нем. / Г.А. Шредер. – М. : АО «Интерэксперт», 1994. – 160 с.
20. Lewin, K. Field Theory and Experiment in Social Psychology: Concepts and Methods / K. Lewin // American Journal on Sociology. – 1939. – Vol. 44. – P. 868–896.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Andrushkiv B.M. Osnovy menedzhmentu / B.M. Andrushkiv, O.Ye. Kuz'min. – L'viv : Svit, 1995. – 296 s.
2. Boumen K. Osnovy strategicheskogo menedzhmenta ; per. s angl. / K. Boumen. – M. : JuNITI, 1997. – 175 s.
3. Vihanskij O. Menedzhment : uchebnik / O.S. Vihanskij, A.I. Naumov. – [6-e izd., pererab. i dop.]. – M. : INFRA-M, 2015. – 656 s.
4. Genov F. Psihologija upravljenija: Osnovnye problemy ; per. s bolg. / F. Genov. – M. : Progress, 1982. – 442 s.
5. Druker P. Menedzhment / P. Druker, A. Dzhozef. – M. : ID «Vil'jams», 2010. – 704 s.
6. Zhuravlev A.L. Stil' i jeffektivnost' rukovodstva v proizvodstvennom kollektive : diss. ... kand. psihol. nauk / A.L. Zhuravlev. – M. : Izd-vo IPAN SSSR, 1976. – 326 s.
7. Karamushka L.M. Psykholohiya upravlinnya : navch. posib. dlya VNZ. – K. : Milenum, 2003. – 421 s.
8. Karamushka L.M. Psykholohiya upravlinnya zakladamy seredn'oyi osvity : monohrafiya / L.M. Karamushka. – K. : Nika-tsentr, 2000. – 332 s.
9. Kerivnytstvo orhanizatsiyeyu : navch. posib. / O.Ye. Kuz'min, N.T. Mala, O.H. Mel'nyk, I.S. Protsyk. – L'viv : Vyd-vo NU «L'vivs'ka politekhnik», 2008. – 244 s.
10. Kolomins'kyu N. L. Psykholohiya menedzhmentu v osviti (sotsial'no-psykholohichnyy aspekt) : monohrafiya / N. L. Kolomins'kyu. – K. : MAUP, 2000. – 286 s.
11. Kravchenko L.M. Styl' roboty menedzhera osvity / L.M. Kravchenko // Pedahohika matematyky i pryrodoznavstva: V Vseukrayins'ki chytannya, prysvyacheni pam"yati M.V. Ostrohrads'koho (24–25 veresnya 2001 r.) : zbirnyk statey. – Poltava : POIPPO, 2001. – 72 s.

12. Loznytsya V.S. Psykholohiya i pedahohika : navch. posib. dlya samostiyonoho vyvchennya dystsypliny / V.S. Loznytsya. – K. : EksOb, 2000. – 304 s.
13. Meskon M. Osnovy menedzhmenta / M. Meskon, M. Al'bert, F. Hedouri. – M. : Delo, 2004. – 800 s.
14. Profesiyna osvita : slovnyk : navch. posib. / [uklad.: S. U. Honcharenko, I. A. Zyazyun, N. H. Nychkalo, O. S. Dubynchuk, N. O. Talaluyeva, A. O. Molchanova, L. B. Luk"yanova ; za red. N. H. Nychkalo]. – K. : Vyshcha shk., 2000. – 381 s.
15. Spivak V.A. Korporativnaja kul'tura / V.A. Spivak. – SPb. : Piter, 2001. – 362 s.
16. Tulenkov M.V. Suchasni teoriiy menedzhmentu : navch. posib. / M.V. Tulenkov. – K. : Karavela, 2014. – 304 s.
17. Shakurov R.H. Social'no-psihologicheskie osnovy upravlenija: rukovoditel' i pedagogicheskij kollektiv / R.H. Shakurov. – M. : Prosveshhenie, 1990. – 208 s.
18. Shepel' V.M. Chelovekovedcheskaja kompetentnost' menedzhera. Upravlencheskaja antropologija / V.M. Shepel'. – M. : Nar. obrazovanie, 1999. – 432 s.
19. Shreder G.A. Rukovodit' soobrazno situacii ; per. s nem. / G.A. Shreder. – M. : AO «Interjeksper», 1994. – 160 s.
20. Lewin, K. Field Theory and Experiment in Social Psychology: Concepts and Methods / K. Lewin // American Journal on Sociology. – 1939. – Vol. 44. – P. 868–896.

Klochko, A.O. Theoretical aspects of studying the educational organization principals' management style. The article deals with the scientific approaches to the definition of the management style of principals of educational organizations. It is emphasized that the concept of leadership style is narrower than the concept of management style. The latter reflects the manager's most characteristic system of methods, techniques and ways of management (planning, organization, control, etc.), while the former is related only to the manager's impact on employees (as one of the elements of management) in order to accomplish the tasks facing the educational institution.

The author discusses scientific research on psychological features of management styles used by educational organization principals in modern conditions of transformations in Ukraine. Management style as a socio-psychological phenomenon is made up of six elements, which shape such basic management styles as democratic, authoritarian and liberal styles described by the author in detail.

Keywords: educational organization, style, management, leadership style, management style

Відомості про автора

Клочко Алла Олексіївна, кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти», м. Біла Церква, Україна.

Klochko, Alla Oleksiyivna, PhD, deputy director for scientific and educational work Bilotserkivskiy Institute of continuous professional education State Higher Educational Institution «University of Educational Management», Bila Tserkva, Ukraine.

E-mail: klochko_alla@ukr.net

УДК 159.947; 159.947.5

Коновалова О.В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Коновалова О.В. Актуальні проблеми формування професійної мотивації студентів торговельно-економічного коледжу. У запропонованій статті автор наводить результати аналізу вивчених наукових джерел щодо актуальних проблем формування професійної мотивації студентів торговельно-економічного коледжу.

Розглянуто погляди дослідників на зміст таких категорій, як «мотивація», «мотиваційна готовність», «готовність до професійної діяльності» «професійний розвиток» та «професіогенез». Визначено основні передумови професійного розвитку особистості та формування мотиваційної готовності до майбутньої професійної діяльності.

Проаналізовано детермінанти формування мотиваційної готовності в професіогенезі особистості, які в ідеалі мають бути узгодженими.

Ключові слова: мотивація, професійна мотивація, студенти, мотиваційна готовність до професійної діяльності, професіогенез, професійний розвиток.

Коновалова Е.В. Актуальные проблемы формирования профессиональной мотивации студентов торгово-экономического колледжа. В предлагаемой статье автор приводит результаты анализа изученных научных источников по различным теоретико-методологическим подходам к формированию профессиональной мотивации студентов торгово-экономического колледжа.

Рассмотрены взгляды исследователей на содержание таких категорий, как «мотивация», «мотивационная готовность», «готовность к профессиональной деятельности», «профессиональное развитие» и «профессиогенез». Определены основные предпосылки профессионального развития личности и формирования мотивационной готовности к будущей профессиональной деятельности.

Проанализированы детерминанты формирования мотивационной готовности в профессиогенезе, которые в идеале должны быть согласованными.

Ключевые слова: мотивация, профессиональная мотивация, студенты, мотивационная готовность к профессиональной деятельности, профессиогенез, профессиональное развитие.